

Controlebevindingen 2021

Rapportage aan Provinciale Staten

Provincie Zeeland | 21 april 2022

Ernst & Young Accountants LLP
Prof. Dr. Dorgelolaan 12
5613 AM Eindhoven, Netherlands
Postbus 455
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 48 00
ey.com

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

VERTROUWELIJK

Provinciale Staten van de provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Eindhoven, 21 april 2022

REQ6678742/ET/ps

Geachte leden van Provinciale Staten,

In aansluiting op onze controle van de jaarrekening 2021 van de provincie Zeeland hebben wij het genoegen u hierbij de resultaten van onze controle te presenteren. Dit accountantsverslag bevat de onderwerpen waarvan wij het van belang vinden om met u te delen, alsmede de onderwerpen waar wij vanuit wet- en regelgeving verplicht zijn om over te rapporteren.

Wij benadrukken het belang van een open en transparante dialoog met u als leden van de auditcommissie en Provinciale Staten. Dit is een essentieel aspect van het controleproces en de corporate governance structuur als geheel. Het concept van dit verslag is d.d. 7, 14 en 19 april jl. besproken met de afdeling financiën, de afdeling control, een afvaardiging van de directie en de Gedeputeerde Staten.

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland. Wij spreken onze waardering uit voor de plezierige samenwerking met de medewerkers van de provincie Zeeland.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.H. de Hair RA
Externe Accountant

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Managementsamenvatting

Wij hebben onze controle afgerond. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met hetgeen is uiteengezet in de opdrachtbrief d.d. 6 september 2021. De controle 2021 is volgens planning verlopen en in overeenstemming met de met elkaar overeengekomen tijdslijnen. Wij spreken onze waardering uit voor de plezierige samenwerking met de medewerkers van de provincie Zeeland.

Op de volgende pagina's hebben wij een tabel opgenomen met daarin de belangrijkste onderwerpen van onze controle die wij met u willen delen.

Uitkomsten controle

- ▶ **Goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid:** Wij zijn voornemens een controleverklaring met een goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid te verstrekken bij de jaarrekening 2021 van de provincie Zeeland.
- ▶ **Goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid:** Wij zijn voornemens een controleverklaring met een goedkeurend oordeel ten aanzien van de rechtmatigheid te verstrekken bij de jaarrekening 2021 van de provincie Zeeland.
- ▶ Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de definitieve jaarrekening 2021 van de provincie Zeeland.
- ▶ Wij concluderen dat het jaarverslag in alle materiële aspecten is opgesteld in overeenstemming met het BBV en geen materiële inconsistenties bevat met de jaarrekening.
- ▶ **Uitbreiding controleverklaring voor fraude en continuïteit:** Fraude en continuïteit zijn onderwerpen die in het maatschappelijk verkeer de afgelopen tijd meer aandacht hebben gehad. In navolging daarop heeft de Koninklijke Nationale Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) in december 2021 wijzigingen in controlestandaard 700 met betrekking tot de verplichte rapportering over continuïteit en fraude in de controleverklaring goedgekeurd. Deze uitgebreide rapportering is verplicht vanaf verslagjaar 2022. Wij hebben deze nieuwe regelgeving reeds toegepast in onze verklaring bij de jaarrekening 2021 van de provincie Zeeland en rapporteren daarin over de onderkende risico's voor fraude en continuïteit (bij de provincie de afweging of de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel zijn op te vangen) en hoe wij daaraan in de controle opvolging hebben gegeven. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar pagina 31 van dit verslag.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Managementsamenvatting

Belangrijkste aandachtspunten in onze controle	Onze belangrijkste observaties	Schattings-onzekerheid	Conclusie ten aanzien van de positie in de jaarrekening	Pagina referentie
Onze analyse van het resultaat 2021	Het gerealiseerde resultaat is € 13,2 miljoen voordelig na mutaties in de reserves. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn toereikend toegelicht in de jaarrekening. Wij constateren dat de afwijking tussen het gerealiseerde resultaat en het begrote realisatie in de gewijzigde begroting (van € nihil) relatief fors is. Wij adviseren het college de oorzaken hiervan nader te analyseren en te borgen dat indien noodzakelijk de begroting tijdig wordt bijgesteld.	N.v.t.	Aanvaardbaar	Pagina 7
Naleving van de Europese aanbestedingsregels	De totale aanbestedingsplichtige inkopen van € 63,7 miljoen zijn rechtmatig aanbesteed.	N.v.t.	Aanvaardbaar	Pagina 8
Verantwoording van de bezoldiging van de topfunctionarissen in de WNT-verantwoording	Wij hebben vastgesteld dat de WNT is nageleefd en dat de WNT-verantwoording in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.	N.v.t.	Aanvaardbaar	Pagina 9
Juiste en volledige toerekening van de subsidielasten aan het boekjaar, rekening houdende met de stelselwijziging	In de jaarrekening 2021 is een op basis van de geldende verslaggevingsrichtlijnen (in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) verplichte stelselwijziging doorgevoerd ten aanzien van de lastneming uit hoofde van verstrekte meerjarige projectsubsidies. Wij hebben vastgesteld dat - rekening houdende met deze stelselwijziging - de subsidielasten over 2021 juist, volledig en rechtmatig zijn verantwoord in de jaarrekening en dat de stelselwijziging adequaat is toegelicht in de toelichting op de jaarrekening.	N.v.t.	Aanvaardbaar	Pagina 10

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Managementsamenvatting

Belangrijkste aandachtspunten in onze controle	Onze belangrijkste observaties	Schattings-onzekerheid	Conclusie ten aanzien van de positie in de jaarrekening	Pagina referentie
Correctie dubbele lastneming subsidies	In de jaarrekening 2021 heeft een correctieboeking van een dubbele lastneming subsidies uit voorgaand jaar plaatsgevonden. Deze correctie heeft een omvang van € 0,6 miljoen. Wij hebben vastgesteld dat de lasten (en reserve) cumulatief juist en volledig is verantwoord.	N.v.t.	Ongecorrigeerd "turnaround" controleverschil van € 0,6 miljoen	Pagina 12
Geen oneigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat door het college van Gedeputeerde Staten geconstateerd	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd die duiden op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van Gedeputeerde Staten met als doel het jaarrekeningresultaat oneigenlijk te beïnvloeden.	Laag	Aanvaardbaar	Pagina 14
Waardering en toelichting renteswap	De afgesloten renteswap heeft per ultimo 2021 een negatieve marktwaarde van € 8,4 miljoen. Dit wordt verklaard doordat de actuele marktrente lager is dan het rentepercentage zoals is overeengekomen in de swap (2,334%). Deze negatieve marktwaarde hoeft op basis van het BBV niet te worden voorzien. Wij hebben de juiste en volledige waardering en toelichting van de renteswap gecontroleerd en hierbij geen bevindingen.	Laag	Aanvaardbaar	Pagina 16
Ontvlechting Evides, verantwoording GBE Aqua en waardering afgegeven garantstelling	Wij concluderen dat de ontvlechting van Evides, de verantwoording GBE Aqua B.V. en de waardering van afgegeven garantstelling juist en volledig zijn opgenomen in de jaarrekening. Wij adviseren het college van Gedeputeerde Staten de kans en risico-inschatting van de afgegeven garantstelling in de komende jaren stringent te blijven volgen.	Laag	Aanvaardbaar	Pagina 17

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Managementsamenvatting

Belangrijkste aandachtspunten in onze controle	Onze belangrijkste observaties	Schattings-onzekerheid	Conclusie ten aanzien van de positie in de jaarrekening	Pagina referentie
Toegezegde bijdrage aan het Delta Kenniscentrum, onderdeel van compensatie-pakket "Wind in de Zeilen"	Wij kunnen instemmen met het standpunt van het college om de toegezegde bijdrage aan het Delta Kenniscentrum te verantwoorden als een niet uit de balans blijkende verplichting.	N.v.t.	Aanvaardbaar	Pagina 18
Verantwoording van specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage	Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.	N.v.t.	Aanvaardbaar	Pagina 19
Waardering van kapitaalverstrekking IFZ	De kapitaalverstrekking aan Investeringsfonds Zeeland B.V. is juist gewaardeerd in de jaarrekening.	Laag	Aanvaardbaar	Pagina 20
Waardering van kapitaalbelang in N.V. Westerscheldetunnel (NV WST)	Wij constateren dat de deelneming NV Westerscheldetunnel (hierna WST) in de jaarrekening 2021 tegen verkrijgingsprijs (zijnde € 125 miljoen) is gewaardeerd minus de afstempeling van het eigen vermogen van € 10 miljoen in 2021, derhalve € 115 miljoen is gewaardeerd. Daarnaast constateert het college dat de marktwaarde van deze deelneming hoger is dan de verkrijgingsprijs waardoor geen sprake is van afwaardering naar een lagere marktwaarde. Wij kunnen instemmen met deze stellingname.	Laag	Aanvaardbaar	Pagina 21
Grondoverdracht Waterdunen	Op 2 december 2021 heeft de provincie Zeeland de gronden voor het recreatiedeel van Waterdunen overgedragen aan de recreatie-onderneming waarmee reeds in eerdere jaren een verkoopovereenkomst is gesloten. De grondoverdracht Waterdunen is juist en volledig verantwoord in de jaarrekening 2021.	N.v.t.	Aanvaardbaar	Pagina 22

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Onze kernpunten in de controle

Wij hanteren een top-down en risk-based controleaanpak. Hierbij richten we relatief meer aandacht op onderdelen met een hoger risico of met een grotere impact op de jaarrekening. In lijn met ons controleplan hebben we de belangrijkste aandachtspunten geïdentificeerd als kernpunten van de controle.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Analyse van het resultaat 2021

Gerealiseerd resultaat 2021

Het gerealiseerd resultaat (resultaat na begrote mutaties in reserves) over het jaar 2021 bedraagt € 13,2 miljoen voordelig (2020: € 20,1 miljoen voordelig) ten opzichte van een begroot resultaat van € nihil.

Het resultaat over 2021 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedrag (in € 1.000)	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Afwijking
Totale lasten	230.413	215.728	14.685
Totale baten	(227.563)	(230.148)	2.585
Saldo van baten en lasten	2.850	(14.420)	17.270
Mutaties in reserves	(2.850)	1.219	(4.069)
Gerealiseerd resultaat	0	(13.201)	13.201

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2021 is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de afwijkingen die tot het rekeningresultaat van € 13,2 miljoen voordelig leiden. In de tabel rechts hebben wij een overzicht opgenomen van de programmaonderdelen die het resultaat met name bepalen. Voor de inhoudelijke analyse van de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij naar de jaarrekening 2021.

Begrotingsbeheer

Er is sprake van relatief grote afwijkingen van de baten en lasten ten opzichte van de gewijzigde begroting. Op basis van onze controle en de verschillenanalyse zoals opgenomen in de jaarstukken constateren wij dat deze verschillen, met name ten aanzien van de lasten, deels in een vroegtijdig stadium voorzien hadden kunnen worden. Dit hangt ook samen met een zekere mate van conservatisme om tijdig in de begroting te anticiperen op ontwikkelingen die op budgetten van toepassing (kunnen) zijn. Daardoor zijn een aantal van deze ontwikkelingen slechts in beperkte mate opgevolgd in begrotingswijzigingen.

Wij adviseren het college om voldoende aandacht te houden voor het begrotingsbeheer, zodat effecten op de begroting tijdig in begrotingswijzigingen worden doorgevoerd.

Afwijking in baten en lasten per programmaonderdeel ten opzichte van begroting (bedragen x € 1.000.000)	Voordelig	Nadelig
Mutaties december circulaire	2,2	-
Beheer (water) wegen	1,3	-
Realisatie natuurnetwerk	1,2	-
Verschil voorgaande dienstjaren	1,0	-
Meevallers op programma's	2,5	-
Overig (< € 1.0)	9,1	-
Totaal	17,3	
Gerealiseerd resultaat	13,2	

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Kernpunt

Als gevolg van de complexe wet- en regelgeving rondom Europese aanbestedingen bestaat een verhoogd risico dat inkopen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels plaatsvinden. Gezien de omvang van deze inkopen kan dit inherent tot materiële financiële rechtmatigheidsfouten in de jaarrekening leiden.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen of de Europese aanbestedingsregels over 2021 zijn nageleefd:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de verantwoordelijk medewerkers van de inkoopafdeling en de verbijzonderde interne controle (VIC).
- ▶ Kennisgenomen van de uitkomsten van de door de organisatie uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van inkooprechtmatigheid.
- ▶ Aan de hand van onze spendanalyse steekproefsgewijs vaststellen of inkopen die de geldende Europese aanbestedingsdrempels overschrijden Europees zijn aanbesteed.
- ▶ Vaststellen of in 2021 gegunde opdrachten die de Europese aanbestedingsdrempel overschrijden maar nog niet tot inkopen in 2021 hebben geleid Europees zijn aanbesteed.
- ▶ Meerjarenanalyse van de inkopen per crediteur om vast te stellen of sprake is van repeterende inkopen die (meerjarig) de Europese aanbestedingsdrempel overschrijden en of deze Europees zijn aanbesteed.
- ▶ Analyse van het interne contractenregister en de interne aanbestedingskalender.

Belangrijkste observaties:

Uit de uitgevoerde controlewerkzaamheden blijkt dat over 2021 geen (vorig jaar: geen) inkopen hebben plaatsgevonden welke niet in overeenstemming zijn met de Europese aanbestedingsregels.

Het aantal bevindingen inzake de naleving van de complexe Europese aanbestedingsregels is de afgelopen jaren en over het huidige jaar zeer beperkt. Wij complimenteren uw organisatie met de stappen die het hierin heeft genomen om deze tot een minimum te beperken.

Vanaf het verslagjaar 2022 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken. Om tot deze verantwoording te kunnen komen, dient de organisatie (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden uit te voeren. De controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels maakt hier een belangrijk onderdeel van uit. Wij hebben uw organisatie van feedback voorzien ten aanzien van dit proces, voor nadere toelichting en onze aanbevelingen verwijzen we naar pagina 25.

Conclusie

Wij hebben vastgesteld dat de Europese aanbestedingsregels zijn nageleefd. Wij hebben geen onrechtmatige inkopen en aanbestedingen geconstateerd.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Verantwoording van de bezoldiging van de topfunctionarissen in de WNT-verantwoording

Kernpunt

Op basis van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd. Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt daarnaast een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor de bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de bezoldigingsmaxima van topfunctionarissen overschrijden.

Gegeven de complexiteit van deze wetgeving in combinatie met de (wettelijk bepaalde) lage controletolerantie voor de accountant bestaat een verhoogd risico dat de WNT over 2021 niet is nageleefd en/of de toelichting op de WNT niet voldoet aan de gestelde vereisten.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de WNT over 2021 is nageleefd en dat de toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de verantwoordelijk medewerkers inzake de totstandkoming van de WNT-verantwoording.
- ▶ Aansluiten van de WNT-verantwoording in de jaarrekening met onderliggende bescheiden uit de salarisadministratie en financiële administratie.
- ▶ Vaststellen of de bedragen in de WNT-verantwoording tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de WNT.
- ▶ Analyse van de volledigheid van functionarissen die verantwoord dienen te worden in het kader van de WNT.
- ▶ Analyse volledigheid van de in de verantwoording opgenomen looncomponenten en vergoedingen, zowel vanuit de salaris- als de financiële administratie.

Bij onze controle hebben wij gebruikgemaakt van specialisten van ons landelijk WNT-kennisteam.

Belangrijkste observaties:

In overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving kwalificeren de secretaris en de griffier van de provincie als leidinggevende topfunctionaris. De bezoldiging van de secretaris en de griffier blijft binnen het voor de provincie algemeen geldende bezoldigingsmaximum.

Anticumulatiebepaling

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT.

Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of geen sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen. Evenals vorig jaar hebben wij in onze controleverklaring deze aangelegenheid benadrukt middels een paragraaf ter benadrukking van overige aangelegenheden.

Conclusie

Wij hebben vastgesteld dat de provincie Zeeland over 2021 de WNT heeft nageleefd en dat de WNT-verantwoording in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Juiste en volledige toerekening van de subsidielasten aan het boekjaar, rekening houdende met de stelselwijziging (1/2)

Kernpunt

Subsidielasten uit hoofde van verstrekte projectsubsidies worden met ingang van boekjaar 2021 naar rato van de begrote voortgang van het project van de subsidieontvanger (op basis van de projectkosten) als last aan het boekjaar toegerekend, tenzij uit tussentijdse monitoring van het subsidieproject blijkt dat de werkelijke voortgang afwijkt van de begrote voortgang. Dit betreft een verplichte stelselwijziging op basis van de geldende verslaggevingsregels in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze stelselwijziging is verwerkt in de jaarrekening 2021.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen of de subsidielasten en -verplichtingen over 2021 juist en volledig zijn verantwoord:

- ▶ Vaststellen of het door de provincie Zeeland gehanteerde stelsel voor verantwoording van de verstrekte subsidies in overeenstemming is met het BBV en de door PS vastgestelde financiële verordening, waaronder het te hanteren grensbedrag waarboven (meerjarige) projectsubsidies conform het nieuwe stelsel worden verantwoord.
- ▶ Inhoudelijke controle van de doorgevoerde stelselwijziging.
- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Cijferanalyses op de subsidielasten en -verplichtingen.
- ▶ Detailcontroles op de verantwoorde subsidielasten en het nog te betalen deel om vast te stellen of deze rechtmatig zijn verstrekt en in overeenstemming met de grondslagen voor lastneming van de provincie Zeeland op de juiste wijze zijn toegerekend aan het boekjaar 2021.

- ▶ Analyse of de verstrekte subsidies door verschillende afdelingen binnen de provincie Zeeland consistent worden verwerkt en verantwoord.
- ▶ Analyse van de volledigheid van subsidievaststellingen en de mogelijk daaruit voortkomende afwikkelingsverschillen, om vast te stellen dat de subsidievaststellingen in het juiste boekjaar zijn verantwoord.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Juiste en volledige toerekening van de subsidielasten aan het boekjaar, rekening houdende met de stelselwijziging (2/2)

Belangrijkste observaties:

- ▶ De verplichte stelselwijziging is juist en volledig verwerkt in de jaarrekening 2021. Deze is tevens toereikend toegelicht in de jaarrekening.
- ▶ De in 2021 verstrekte subsidies zijn in de jaarrekening in overeenstemming met het BBV en de financiële verordening verantwoord.
- ▶ Er zijn in 2021 een drietal meerjarige projectsubsidies boven het door Provinciale Staten vastgestelde grensbedrag van € 500.000 verstrekt. Dit aantal is beperkt, de verplichte stelselwijziging heeft daarmee beperkte impact op de jaarrekening.
- ▶ De commissie BBV heeft geadviseerd om voor de toegekende subsidies, waarvoor de lasten nog niet volledig zijn verantwoord op basis van de begrote voortgang, een reserve te vormen. De provincie Zeeland heeft dit advies overgenomen en vastgelegd in de financiële verordening en Nota reserves en voorzieningen. Deze bedragen zijn opgenomen in de bestemmingsreserve "Meerjarige subsidies". Wij hebben de volledigheid van deze bestemmingsreserve gecontroleerd en daarbij geen bevindingen.
- ▶ De RVO is een belangrijke uitvoeringsorganisatie van de provincie. Wij constateren dat het subsidieproces van de RVO niet volledig aansluit op het (nieuwe) stelsel van lastneming van subsidies van uw provincie. Uw organisatie is hierover reeds in overleg getreden met de RVO. Wij adviseren om gezamenlijk met de andere provincies (in IPO-verband) in overleg te blijven met de RVO en deze processen en verantwoordingsinformatie van de RVO beter op elkaar te laten aansluiten. Voor het jaar 2021 is vastgesteld dat er door de RVO geen meerjarige projectsubsidies zijn verstrekt boven het door PS vastgestelde grensbedrag.
- ▶ Wij constateren dat de benodigde verantwoordingsinformatie (voortgangs-rapportages) niet in alle gevallen door de organisatie vooraf bij subsidietoekenning is uitgevraagd. Wij adviseren de organisatie om procesmatig te borgen dat deze benodigde informatie tijdig beschikbaar is.
- ▶ Wij hebben twee bevindingen ten aanzien van de juiste afgrenzing van subsidielasten en -afrekeningen. De netto impact van deze bevindingen is beperkt en nader toelicht op pagina 30 van dit verslag. De voorgestelde correcties zijn juist en volledig verwerkt in de definitieve jaarrekening.

Conclusie

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de subsidielasten over 2021 juist, volledig en rechtmatig worden verantwoord.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Correctie dubbele lastneming subsidies (1/2)

Kernpunt

Als onderdeel van het financieel afsluitproces heeft de organisatie een review uitgevoerd op de overlopende posten en de tussenrekeningen. Hierbij is geconstateerd dat diverse posten met een hoge ouderdom waren verantwoord. Nader intern onderzoek heeft uitgewezen dat enkele posten in de jaarrekening 2020 dubbel als last zijn verantwoord. De totale omvang van deze posten bedraagt € 0,6 miljoen. De organisatie heeft hiervoor in het jaar 2021 een correctieboeking voor gemaakt, waarmee lastneming cumulatief juist heeft plaatsgevonden.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om de juistheid en volledigheid van de in 2021 verantwoorde correctieboeking vast te stellen, alsook om vast te stellen dat van dubbele lastneming in 2021 géén sprake is:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Analyse van de oorzaak van de dubbele lastneming in voorgaand jaar.
- ▶ Inhoudelijke controle van de correctieboekingen in huidig jaar op basis van onderliggende documentatie (beschikkingen, facturen, notariële afrekeningen en bankafschriften).
- ▶ Controle van de afwikkelingsverschillen die toezien op voorgaand boekjaar.
- ▶ Detailcontroles ten aanzien van de subsidielasten 2021 alsook specifieke analyse van de kostensoorten waarop dubbele lastneming in voorgaand jaar heeft plaatsgevonden.

Belangrijkste observaties:

- ▶ In het boekjaar 2020 zijn enkele posten gerelateerd aan subsidies natuurontwikkeling dubbel als lasten verantwoord. Deze posten hebben een totale omvang van € 0,6 miljoen. Op basis van inlichtingen stellen wij vast dat deze bevinding mogelijk voorkomen had kunnen worden indien interne afdelingen binnen de provincie Zeeland intensiever met elkaar samenwerken.
- ▶ Uitbetaling van deze bedragen heeft juist plaatsgevonden en slechts éénmaal in het jaar 2020.
- ▶ Per ultimo 2020 waren deze posten ten onrechte als openstaande verplichtingen (overlopende passiva) verantwoord. Deze posten zijn in boekjaar 2021 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Deze posten zijn in 2020 ten laste van de bestemmingsreserve natuur geboekt, de vrijval van deze posten is derhalve in 2021 gedoteerd aan deze bestemmingsreserve.
- ▶ Het resultaat voor mutaties reserves is als gevolg van voorgaande in het boekjaar 2020 € 0,6 miljoen te laag verantwoord en in boekjaar 2021 € 0,6 miljoen te hoog verantwoord. Doordat deze bedragen zijn onttrokken respectievelijk gedoteerd zijn aan de bestemmingsreserve Natuur heeft deze bevinding geen impact op het resultaat na mutaties reserves. Wij hebben hiervoor een zogeheten "turnaround" fout opgenomen in het overzicht met controleverschillen. Dit controleverschil is kleiner dan onze materialiteit, daarmee is geen sprake van fouterstel dat gecorrigeerd moet worden in de jaarrekening.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Correctie dubbele lastneming subsidies (2/2)

Belangrijkste observaties:

- ▶ Wij hebben vastgesteld dat de organisatie deze bevinding adequaat heeft opgevolgd en de interne processen hierop heeft aangescherpt. Er zijn geen bevindingen ten aanzien van mogelijke dubbele lastneming van subsidies in het boekjaar 2021.

Conclusie

De subsidieasten en het resultaat boekjaar 2021 zijn € 0,6 miljoen te laag verantwoord (voor mutaties reserves). Wij hebben hiervoor een "turnaround" correctie opgenomen in het overzicht met ongecorrigeerde controleverschillen. Gezien de aard van deze fout kan deze niet worden gecorrigeerd in de jaarrekening 2021. Deze bevinding heeft geen impact op ons oordeel bij de jaarrekening.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Geen oneigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat door het college van Gedeputeerde Staten geconstateerd (1/2)

Kernpunt

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken en andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving. Gegeven de onderbesteding op vrijwel alle programma's in het overzicht van baten en lasten, bestaat het risico op het doorschuiven van de voor het boekjaar door Provinciale Staten beschikbaar gestelde, maar door de provincie niet bestede, budgetten naar het volgend boekjaar door het college van Gedeputeerde Staten. In onze controleaanpak houden wij er rekening mee dat dit frauderisico in de eerste plaats tot uitdrukking zou komen in de juistheid van de afgrenzing van subsidielasten, de volledige verwerking van nagekomen subsidieafrekeningen en de juistheid van de overlopende verplichtingen.

Onze aanpak

Wij hebben onder andere de volgende controlewerkzaamheden verricht, specifiek gericht op dit frauderisico:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij het portefeuillehouder financiën, directieberaad, medewerkers van de afdeling financiën en medewerkers van de afdeling control met betrekking tot de subsidielasten, subsidieafrekeningen en overlopende verplichtingen.
  - ▶ Evalueren van opzet en bestaan van het financieel afsluitproces en het subsidieproces, inclusief de hierin begrepen interne beheersmaatregelen rondom handmatige (memoriaal) boekingen in de financiële administratie.
- ▶ Wij hebben de juistheid van de afgrenzing van subsidielasten met verhoogde diepgang getoetst middels een uitgebreide deelwaarneming aan de hand van onderliggende documentatie (beschikkingen, voortgangsrapportages, et cetera.). Hierbij hebben wij specifiek en per type subsidie de juiste afgrenzing op basis van het stelsel voor lastneming van subsidies getoetst.
  - ▶ Wij hebben de volledigheid van nagekomen subsidieafrekeningen met verhoogde diepgang gecontroleerd op basis van analyse van de einddatum van in eerdere jaren toegekende projectsubsidies, analyse van de verantwoordde positieve afwikkelverschillen in 2022 en analyse van de subsidielasten en -baten in 2022.
  - ▶ Wij hebben de juistheid van de overlopende verplichtingen met verhoogde diepgang getoetst middels een uitgebreide deelwaarneming aan de hand van onderliggende documentatie (facturen, contracten, bankafschriften, et cetera.) en hierbij specifiek gelet op de toerekening aan het juiste verslagjaar.
  - ▶ Wij hebben data-analyse toegepast om (handmatige) boekingen in de financiële administratie met een verhoogd risico te signaleren op basis van vooraf vastgestelde risicocriteria (waaronder boekingen rondom de jaarafsluiting of boekingen door medewerkers van de provincie die niet primair betrokken zijn bij de jaarafsluiting). De geselecteerde (handmatige) boekingen hebben wij vervolgens in detail gecontroleerd aan de hand van de onderliggende documentatie.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Geen oneigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat door het college van Gedeputeerde Staten geconstateerd (2/2)

Belangrijkste observaties:

- ▶ Wij constateren dat het aantal door de ambtelijke organisatie gemaakte handmatige boekingen in de jaarafsluiting relatief hoog is in vergelijking met andere maanden. Dit is onder andere het gevolg van de aard van enkele boekingen, waarbij mutaties (bijvoorbeeld: reserves en voorzieningen) voornamelijk in het kader van de jaarafsluiting worden geboekt.
- ▶ Wij hebben geen indicaties verkregen voor bijzondere of ongebruikelijke boekingen of oneigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat.

Conclusie

Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd die duiden op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van Gedeputeerde Staten met als doel het jaarrekeningresultaat oneigenlijk te beïnvloeden.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Waardering en toelichting renteswap

Kernpunt

De provincie Zeeland heeft in 2012 heeft een renteswap afgesloten. Met dit financiële product is het renterisico afgedekt. De swap kent een looptijd tot en met 2029, waarbij de hoofdsom (afgedekte positie) in de komende jaren afloopt. De hoofdsom bedraagt per ultimo 2021 € 79,0 miljoen.

Middels deze swap ruilt de provincie de variabele rente op aangetrokken leningen in tegen een vaste, contractueel overeengekomen rente van 2,338%. De afgelopen jaren is de variabele marktrente sterk gedaald en voor aangetrokken leningen door de provincie Zeeland zelfs negatief geweest. Hierdoor is er sprake van een negatieve marktwaarde van de renteswap (ultimo 2021: -/- € 8,4 miljoen, op basis van berekening van de bank). Deze negatieve marktwaarde hoeft in overeenstemming met het BBV niet te worden voorzien.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd met waardering van de renteswap:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Inspectie van de van overeenkomst van de renteswap.
- ▶ Controle van aangegane leningen op basis van de onderliggende leningovereenkomsten en bankmutaties.
- ▶ Toetsing aan het geldende verslaggevingsstelsel BBV alsook de vergelijking met algemeen aanvaardbare verslaggevingsstelsels.
- ▶ Controle van meerjarige liquiditeitsprognose.
- ▶ Retrospectieve controle van liquiditeitsprognose t-1.

Belangrijkste observaties:

- ▶ De leningsbehoefte van de provincie is op basis van de liquiditeitsprognose naar verwachting met name de komende twee jaar lager dan de afgedekte positie (hoofdsom) middels de renteswap. De hoofdsom neemt elk jaar af tot deze per ultimo 2029 nihil bedraagt.
- ▶ De renteswap heeft een negatieve marktwaarde doordat de huidige marktrente lager is dan de contractueel overeengekomen rente van 2,338%.
- ▶ De provincie heeft in 2021 € 1,9 miljoen aan rentelasten betaald over de renteswap. Dit bedrag is berekend door de afgedekte positie te vermenigvuldigen met het contractueel overeengekomen rentepercentage.
- ▶ Per ultimo 2021 is sprake van een overhedge doordat de omvang van de afgedekte positie hoger is dan de aangetrokken leningen, waarvan de hoogte van de rente is vastgesteld middels de swap. De organisatie is voornemens om nieuwe leningen aan te trekken en daarmee de swap optimaal te benutten. Dit levert ook een rentevoordeel op, welke in de staat van baten en lasten 2022 (en verder) tot uitdrukking komt.
- ▶ Als gevolg hiervan is - indien de lening wordt aangetrokken - geen sprake meer van een situatie met een overhedge. Een eventuele overhedge in combinatie met een negatieve marktwaarde van de swap dient te worden voorzien in de jaarrekening. Hier was in het verleden (2016 en eerder) ook voor de provincie Zeeland sprake van.

Conclusie

Wij concluderen dat de swap juist en volledig is gewaardeerd in de jaarrekening 2021, tevens is deze toereikend toegelicht. Wij adviseren het college om te onderzoeken of het afkopen van de swap tot een economisch voordeel kan leiden.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Ontvlechting Evides, verantwoording GBE Aqua en waardering afgegeven garantstelling

Kernpunt

In juli 2021 hebben Provinciale Staten (en overige aandeelhouders van PZEM) het besluit genomen tot ontvlechting van Evides. Er is besloten tot oprichting van de nieuwe holding GBE Aqua B.V. Deze holding heeft nagenoeg dezelfde aandeelhouders als PZEM. Na instemming van de aandeelhouders heeft GBE Aqua B.V. Evides voor een bedrag van € 354,5 miljoen overgenomen van PZEM. De aankoopprijs is gefinancierd middels een extern aangetrokken langlopende lening.

Provincie Zeeland heeft een garantstelling verleend voor de lening van € 354,5 miljoen die door GBE Aqua B.V. is aangetrokken. Deze garantstelling is toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Ter compensatie van de door provincie Zeeland afgegeven garantstelling heeft het Rijk het aanbod gedaan om een aanvulling van € 10,0 miljoen te doen in het weerstandsvermogen. Dit bedrag is gebaseerd op de kans en impact dat aanspraak wordt gemaakt op de garantstelling. Deze € 10,0 miljoen is verwerkt in de jaarrekening 2021 en is - in overeenstemming met het besluit van PS - gedoteerd aan de bestemmingsreserve GBE Aqua.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om de ontvlechting van Evides, de verantwoording van GBE Aqua B.V. en de waardering van de afgegeven garantstelling te controleren:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Beoordeling van contracten, aandeelhoudersbesluiten, notariële aktes en overige relevante documentatie.

- ▶ Beoordeling van de waardering van de deelnemingswaarde (kostprijs) GBE Aqua BV op basis van onderliggende documentatie.
- ▶ Controle van de vewerking van de ontvangen bijdrage van het Rijk, zowel in de jaarrekening als in de SiSa-bijlage 2021.
- ▶ Controle van de juistheid en volledigheid van de toelichtingen in de jaarrekening alsmede de paragraaf verbonden partijen en de paragraaf weerstandsvermogen.

Belangrijkste observaties:

- ▶ De nieuwe deelneming GBE Aqua B.V. is in overeenstemming met het BBV (tegen kostprijs) juist en volledig gewaardeerd in de jaarrekening.
- ▶ De door provincie Zeeland afgegeven garantstelling is juist en volledig opgenomen en toegelicht in de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Er is in de jaarrekening 2021 terecht geen voorziening gevormd doordat de kans dat aanspraak wordt gemaakt op deze garantstelling op basis van huidige inzichten zeer beperkt is.
- ▶ De van het Rijk ontvangen bijdrage van € 10,0 miljoen is juist en volledig verwerkt in de jaarrekening 2021. Hierover is in de SiSa-bijlage verantwoording afgelegd aan het Rijk.

Conclusie

Wij concluderen dat de ontvlechting van Evides, de verantwoording GBE Aqua B.V. en de waardering van afgegeven garantstelling juist en volledig zijn opgenomen in de jaarrekening.

Wij adviseren het college van Gedeputeerde Staten de kans en risico-inschatting van de afgegeven garantstelling in de komende jaren stringent te blijven volgen.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Toegezegde bijdrage aan Delta Kenniscentrum, onderdeel van compensatiepakket “Wind in de Zeilen”

Kernpunt

De provincie Zeeland heeft – als onderdeel van het compensatiepakket “Wind in de Zeilen” – onder voorwaarden een bijdrage toegezegd in het nog te realiseren Delta Kenniscentrum (fiche 1C). Het college concludeert dat ten aanzien van de bijdrage aan het Delta Kenniscentrum sprake is van een verplichting waarvan de omvang op dit moment nog niet duidelijk is.

De belangrijke onzekere factoren hierbij is definitieve omvang van de provinciale bijdrage in fiche 1C (€ 20 miljoen) is afhankelijk van de totale business case van het Delta Kenniscentrum die momenteel (de kwartiermakersfase) wordt uitgewerkt en afgestemd met de betrokken partijen. Per heden zijn de uitkomsten van van de kwartiermakersfase en de verdere ontwikkeling van het Delta Kenniscentrum onzeker.

Op basis hiervan heeft het college de toegezegde provinciale bijdrage van fiche 1C niet als verplichting en last opgenomen in de jaarrekening, maar toegelicht onder de “Niet uit de balans blijvende verplichtingen”.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om de volledigheid van de lasten uit hoofde van de toezegging te controleren:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Beoordeling van overeenkomsten, notulen van bestuurlijke overleggen en overige relevante documenten.
- ▶ Controle van toelichtingen inzake gebeurtenissen na balansdatum en niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Belangrijkste observaties:

- ▶ Op basis van inlichtingen en inspectie van notulen van bestuurs-overleggen constateren wij dat de business case op dit moment nog wordt uitgewerkt door de kwartiermakers en dat de hoogte van de totale bijdrage nog niet bekend en afgestemd is.
- ▶ Provinciale Staten hebben besloten tot het instellen van de bestemmingsreserve ‘Delta Kenniscentrum’. Per ultimo 2021 heeft deze reserve een omvang van nihil. Op basis van het genomen PS-besluit wordt deze de komende jaren gevoed tot de maximale omvang van de provinciale bijdrage van € 20 miljoen. De jaarlijkse storting varieert tussen € 1,2 miljoen en € 4,5 miljoen, deels gefinancierd vanuit de beoogde dividendbaten Evides en deels vanuit het toekomstige beoogde overschot aan middelen vanuit de ontvangen garantiepremie. Naar verwachting is uiterlijk 2030 de beoogde € 20 miljoen beschikbaar in deze reserve.

Conclusie

Wij kunnen instemmen met het standpunt van het college om de toegezegde bijdrage te verantwoorden in de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Afhankelijk van de afspraken die nog overeengekomen gekomen moeten worden, kan het zijn dat in de toekomst de uitstroom van de toegezegde bijdrage van € 20 miljoen niet parallel met de beoogde stortingen in de bestemmingsreserve. Hierdoor kan er in enig jaar sprake zijn van een tekort in de bestemmingsreserve en/of voorfinanciering vanuit andere middelen. Wij adviseren het college dit te blijven volgen.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Waardering van kapitaalverstrekking IFZ

Kernpunt

De kapitaalverstrekkingen in Investeringsfonds Zeeland B.V. (hierna: IFZ) in de jaarrekening 2021 is in lijn met voorgaande jaren verantwoord tegen verkrijgingsprijs (zijnde € 7,3 miljoen).

IFZ heeft als doel het stimuleren van de lokale economie door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal aan startende en doorgroeïende ondernemers. Inherent aan de aard van dergelijke kapitaalverstrekkingen is er sprake van een verhoogd waarderingsrisico.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om de waardering van de kapitaalverstrekking in IFZ te controleren:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Beoordeling van overeenkomsten, notulen van bestuurlijke overleggen en overige relevante documenten.
- ▶ Inspectie en beoordeling van de gecontroleerde jaarrekening 2021 van IFZ en de onderliggende participatiefondsen.

Belangrijkste observaties:

Op basis van onze controlewerkzaamheden constateren wij dat er geen sprake is van een lagere marktwaarde, daarmee is het kapitaalbelang in de jaarrekening 2021 juist gewaardeerd.

Wij constateren dat IFZ de afgelopen jaren negatieve resultaten heeft behaald. Deze zijn voornamelijk het gevolg van dotaties aan de voorziening uitstaande leningen en de afwaardering op participaties. De door provincie Zeeland verstrekte middelen aan IFZ zijn revolverend ingezet, daarmee met de verwachting dat de middelen in de toekomst terugvloeien naar de provincie ofwel opnieuw kunnen worden geïnvesteerd. Wij adviseren de revolverendheid van de ingezette middelen te blijven volgen.

Het Rijk heeft als onderdeel van het compensatiepakket "Wind in de Zeilen" (fiche 1E) een agiostorting in IFZ ter hoogte van € 20,0 miljoen toegezegd. Per ultimo 2021 is hiervan € 10,0 miljoen door het Rijk gestort, de resterende tranches volgen in 2022 en 2023. Deze agiostortingen vinden plaats zonder verwatering van het aandelenkapitaal. Het waarderingsrisico van het kapitaalbelang van de provincie Zeeland wordt hiermee kleiner.

Conclusie

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de kapitaalverstrekking in Investeringsfonds Zeeland BV juist is gewaardeerd.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Verantwoording van specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage

Kernpunt

De provincie Zeeland dient middels de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2021 verantwoording af te leggen over 25 specifieke uitkeringen. Dit aantal is verder toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren (2020: 18; 2019: 0). De toename van het aantal regelingen waarover verantwoording afgelegd dient te worden is een landelijke ontwikkeling, ingegeven door aangescherpte vereisten met betrekking tot het beschikbaar stellen van specifieke middelen door het Rijk. Iedere specifieke uitkering heeft eigen kenmerken en specifieke voorwaarden en vereisten. Als gevolg hiervan hebben wij een verhoogd risico ten aanzien van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de verantwoorde bestedingen in de SiSa-bijlage onderkend.

Onze aanpak

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- ▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- ▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Wij hebben per specifieke uitkering onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de financiële verantwoording in de SiSa-bijlage juist, volledig en rechtmatig is:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers van de financiële en specifieke afdelingen.
- ▶ Kennisnemen van de specifieke regeling, projectplannen en beschikkingen.
- ▶ Vaststellen of de verantwoorde bestedingen in de SiSa-bijlage aansluiten met de financiële administratie.
- ▶ Detailcontrole van de verantwoorde bestedingen op basis van onderliggende documentatie en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

In de managementletter van oktober 2021 hebben wij de organisatie geadviseerd om het proces van totstandkoming van de SiSa-bijlage aan te scherpen. Onze aanbeveling om per SiSa-regeling een dossier met onderbouwing van de te verantwoorde bedragen en indicatoren (inclusief een risicoanalyse) uit te werken is door de organisatie ter harte genomen en goed opgevolgd.

Conclusie

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkering geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. De SiSa-bijlage dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage 8 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. De provincie kan deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Waardering van kapitaalbelang in N.V. Westerscheldetunnel (NV WST)

Kernpunt

N.V. Westerscheldetunnel (hierna WST) is in de jaarrekening 2021 in lijn met voorgaande jaren verantwoord tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

In het jaar 2021 heeft er een afstempeling van het eigen vermogen (vermindering van aandelenkapitaal) van WST plaatsgevonden ter hoogte van € 10,0 miljoen. Deze is in overeenstemming met de verslaggevingsstandaarden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs. Het kapitaalbelang WST is in de jaarrekening 2021 gewaardeerd tegen € 115,0 miljoen (vorig jaar: € 125,0 miljoen).

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat het kapitaalbelang in N.V. Westerscheldetunnel juist is gewaardeerd in de jaarrekening:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers inzake de waardering van het kapitaalbelang.
- ▶ Controle van de afstempeling van het eigen vermogen WST op basis van onderliggende documentatie (aandeelhoudersbesluit, notarieële aktes en bankafschrift).
- ▶ Kennis nemen van de (gecontroleerde) jaarrekening van WST.
- ▶ Inspectie van de door de provincie Zeeland opgestelde marktwaardeanalyse van N.V. Westerscheldetunnel, inclusief aansluiting op de jaarrekening en het meerjarige beleidsplan 2021-2025 van NV WST.
- ▶ Sensitiviteitsanalyses ter controle van de gedane aannames en parameters.
- ▶ Retrospectieve toetsing ter controle van de betrouwbaarheid van de inschattingen.

Belangrijkste observaties:

Op grond van het BBV (artikel 63 BBV) dienen deelnemingen tegen de verkrijgingsprijs te worden verantwoord. Daarnaast is in artikel 65 lid 2 bepaald dat deelnemingen tegen de marktwaarde gewaardeerd dienen te worden indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs.

De marktwaarde betreft het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Het college heeft de marktwaarde ingeschat op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Op grond van deze analyse concludeert het college dat de marktwaarde van de deelneming WST hoger dan de verkrijgingsprijs waardoor geen sprake is van afwaardering naar een lagere marktwaarde.

Wij constateren dat de deelneming WST in de jaarrekening 2021 van de Provincie Zeeland daarmee is gewaardeerd overeenkomstig het BBV.

In 2033 eindigen de tolrechten voor NV WST. Op grond hiervan merken wij op dat - indien de deelneming WST jaarlijks het positieve jaarrekening-resultaat blijft uitkeren als dividend aan de provincie - in de toekomst een kantelpunt bestaat waarin de marktwaarde lager wordt dan de huidige boekwaarde. In dat geval dient afwaardering plaats te vinden naar de dan geldende lagere marktwaarde. Het college schat in dat dit kantelpunt komt in 2030. Wij verwijzen hiervoor de toelichting op de kapitaalbelang in de jaarrekening.

Conclusie

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de N.V. Westerscheldetunnel juist is gewaardeerd.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Grondoverdracht Waterdunen

Kernpunt

Op 2 december 2021 heeft de provincie Zeeland de gronden voor het recreatiedeel van Waterdunen overgedragen aan de recreatie-onderneming waarmee reeds in eerdere jaren een verkoopovereenkomst is gesloten.

De grondexploitatie Waterdunen maakt onderdeel uit van project Waterdunen. De grondexploitatie bevat het deel van de gronden die worden ontwikkeld tot recreatiepark. De in het verleden gemaakte kosten zijn als onderdeel van de grondexploitatie gewaardeerd op de balans. Na overdracht van de gronden is er geen resterende balanswaarde meer per ultimo 2021.

Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat het grondoverdracht juist en volledig is verwerkt in de jaarrekening:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Inspectie van onderliggende documentatie van de grondoverdracht, bestaande uit onder andere de verkoopovereenkomst, akte van levering en bankafschrift.
- ▶ Controle van de financiële verwerking van de grondoverdracht, waar ook de verwerking van de verliesvoorziening onderdeel van uitmaakt.

Belangrijkste observaties:

- ▶ De grondoverdracht heeft op 2 december 2021 plaatsgevonden en is juist, tijdig en volledig verwerkt in de jaarrekening 2021.
- ▶ In de jaarrekening 2021 is daarmee niet langer sprake van een grondexploitatie die is geactiveerd op de balans.
- ▶ Van de per ultimo 2020 gevormde verliesvoorziening van € 3,8 miljoen is bij het afsluiten van de grondexploitatie € 0,2 miljoen vrijgevallen. Er zijn uiteindelijk minder kosten gemaakt dan vorig jaar ingeschat. Deze vrijval is ten gunste van de exploitatie 2021 gebracht.

Conclusie

De grondoverdracht Waterdunen is juist en volledig verantwoord in de jaarrekening 2021.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Bijlagen

Uw jaarverslag en onze observaties

Informatiewaarde

Uw jaarverslag bestaat uit de programma-verantwoording, de paragrafen en overige informatie. De leesbaarheid kan verbeterd worden door de toelichting in het jaarverslag korter en bondiger te formuleren, bijvoorbeeld door het weglaten van historische informatie indien het niet meer relevant is.

In overeenstemming met de omvang en complexiteit van de provincie bevat het jaarverslag een evenwichtige en uitvoerige analyse van de financiële situatie op de verslagdatum, ontwikkelingen tijdens het boekjaar en inkomsten, alsmede een beschrijving van de risico's en onzekerheden. Daarnaast is in het jaarverslag de verwachte gang van zaken opgenomen.

Kwaliteit paragrafen

Uw jaarverslag bevat alle paragrafen die op basis van het BBV verplicht zijn gesteld. De opgenomen paragrafen voldoen aan de vereisten op basis van het BBV en bieden veel informatie. De informatie is gestructureerd en overzichtelijk opgenomen in het jaarverslag. Wij beoordelen de kwaliteit van uw paragrafen als goed.

Jaarverslag voldoet aan het BBV

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is vereist.

Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat op basis van de verkregen kennis bij de jaarrekeningcontrole.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Onze visie op uw interne beheersing

Rechtmatigheids-
verantwoording

Controleaanpak
rechtmatigheid

Bijlagen

Onze visie op uw interne beheersing

Wij hebben inzicht verkregen in de opzet van de interne beheersomgeving, voor zover relevant voor onze opdracht. Wij hebben een gegevensgerichte controleaanpak toegepast. Dit betekent dat wij de operationele effectiviteit van de (belangrijkste) interne beheersmaatregelen niet hebben getoetst. In onze managementletter 2021, uitgebracht in oktober 2021, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2021 opgenomen. Over het algemeen constateren wij dat de provincie Zeeland onze aanbevelingen en bevindingen voortvarend oppakt. Wij zullen u in onze managementletter 2022 informeren over de opvolging van onze bevindingen en aanbevelingen naar aanleiding van onze tussentijdse controle 2022.

Ons beeld van de IT-omgeving

Onze controle hebben wij niet primair gericht op het afgeven van een oordeel op de continuïteit en de betrouwbaarheid van uw geautomatiseerde dataverwerking (of onderdelen daarvan). Wij zijn ook niet geïnstrueerd door Provinciale Staten of het management om hiernaar te kijken.

De jaarrekeningcontrolewerkzaamheden hebben echter geen tekortkomingen geïdentificeerd ten aanzien van de continuïteit en de betrouwbaarheid van uw geautomatiseerde gegevensverwerking.

In onze managementletter 2021 hebben wij u nader geïnformeerd over onze bevindingen ten aanzien van IT governance, informatie beveiliging en de uitkomsten van onze IT-auditwerkzaamheden.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Onze visie op uw interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Controleaanpak rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

Invoering rechtmatigheidsverantwoording vanaf verslagjaar 2022

Vanaf de jaarrekening 2022 moeten provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (onder voorbehoud van de parlementaire goedkeuring van het ingediende wetsvoorstel) een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarstukken. Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten verantwoording af over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Om een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven over de naleving van de relevante wet- en regelgeving, dient het college te kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en -controle. Dit systeem dient ook te waarborgen dat een overzicht kan worden opgesteld van de afwijkingen van rechtmatigheid.

Zoals geadviseerd in de managementletter (d.d. 5 oktober 2021) heeft het college het verslagjaar 2021 gebruikt om "proef" te draaien voor de rechtmatigheidsverantwoording. Wij hebben de organisatie voorzien van feedback ten aanzien van de (verbijzonderde) interne controleprocessen en de stappen die nog moeten worden genomen. Samengevat zijn onze belangrijkste observaties en aandachtspunten als volgt:

- ▶ De kwaliteit van de interne controles is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de uitgevoerde controles ten aanzien van de naleving van de Europese aanbestedingsregels.
- ▶ De afdeling Control heeft de afgelopen periode relatief veel personele wisselingen ondergaan. Binnen deze afdeling is er sprake van een capaciteitstekort. Wij vinden dit een kritiek aandachtspunt in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording die over 2022 opgesteld dient te worden. Wij vragen aandacht van het college om de personele bezetting van deze afdeling op korte termijn op toereikend niveau te krijgen en te borgen dat nieuwe medewerkers over de benodigde kennis beschikken.
- ▶ Het kennisniveau van de medewerkers die (complexe) interne controles uitvoeren kan verder verbeterd worden. Kennisverdieping zou zich moeten richten op onder meer het normenkader en rond inkoop- en aanbestedingsrecht. Het is goed te vernemen dat uw organisatie hierin de eerste stappen heeft ondernomen.

Bijlagen

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarsverslag

Interne beheersing

Onze visie op uw interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Controleaanpak rechtmatigheid

Bijlagen

Controleaanpak rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2021 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2021 aan de provincie Zeeland. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ de totstandkoming van het normenkader en toetsingskader van de provincie;
- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaarden criterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ de kredieten;
- ▶ mutaties in de reserves;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Realisatie lasten ten opzichte van gewijzigde begroting

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de Provinciale Staten geautoriseerde begroting. Wij constateren geen overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten. Er zijn geen onrechtmatige kredietoverschrijdingen geconstateerd.

Mutaties reserves

De mutaties in de reserves in het overzicht van baten en lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedrag (in € 1.000)	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Afwijking ten opzichte van begroting na wijziging
Stortingen in reserves	93.193	92.843	349
Onttrekkingen aan reserves	(90.343)	(94.063)	(3.720)
Saldo mutaties op reserves	2.850	(1.219)	4.069

Voor een nadere toelichting op de stortingen en onttrekkingen aan de reserves verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2021. Wij hebben vastgesteld dat de stortingen en onttrekkingen aan de reserves rechtmatig hebben plaatsgevonden.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Onze visie op uw interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Controleaanpak rechtmatigheid

Bijlagen

Controleaanpak rechtmatigheid

Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van Provinciale Staten is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Provincie Staten autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan Provinciale Staten. Door een goede inrichting van de planning-en-controlcyclus zorgt het college van Gedeputeerde Staten ervoor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan Provinciale Staten, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan Provinciale Staten, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door Provinciale Staten geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door Provinciale Staten worden geautoriseerd.

Bevindingen ten aanzien van het voorwaardencriterium

Ten aanzien van het voorwaardencriterium hebben wij in onze controle geen bevindingen die meewegen in ons oordeel ten aanzien van getrouwheid en/of rechtmatigheid.

INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Onze visie op uw interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Controleaanpak rechtmatigheid

Bijlagen

Controleaanpak rechtmatigheid

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw provincie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag. Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de provincie Zeeland betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlagen

In de bijlagen hebben wij informatie opgenomen die wij vanuit de controlestandaarden of andere regelgeving aan u moeten melden.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Controleverschillen

Materialiteit

Onze controle is gericht op het ontdekken van materiële fouten in de jaarstukken. Via de controleverklaring geven we aan dat de jaarrekening een getrouw en rechtmatig beeld geeft, hetgeen inhoudt dat wij een redelijke mate van zekerheid hebben dat de jaarrekening geen materiële fouten bevat.

Wij hebben een materialiteit gehanteerd van € 3 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op 1% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves (€ 309,8 miljoen). Wij hebben 1% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves als grondslag genomen, omdat op grond van artikel 2 lid 1 van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) de goedkeuringstolerantie voor de oordeelsvorming over de jaarrekening gesteld dient te worden op 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves.

Gecorrigeerde controleverschillen

Beschrijving van het gecorrigeerde controleverschil	Bedrag (impact op resultaat)	Effect van deze bevinding op de evaluatie van de interne beheersomgeving	Referentie in dit verslag
Positieve afwikkelverschillen subsidies die in 2021 of eerder zijn verstrekt	€ 413.000		Pagina 10
Subsidielast uit hoofde van verstrekte subsidies onvolledig verantwoord	(€ 362.000)	Wij hebben beoordeeld in hoeverre deze controleverschil voortvloeien uit een tekortkoming in de interne beheersomgeving. Wij hebben geen tekortkomingen vastgesteld in het financiële afsluitingsproces.	Pagina 10
Diverse reclassificaties, aanpassingen in de SiSa-bijlage en overige tekstuele aanpassingen	Diverse		Niet nader toegelicht in dit verslag

Tijdens onze controle hebben wij verschillen tussen bedragen, classificaties, presentatie en toelichtingen vastgesteld. Dit kan betrekking hebben op:

- ▶ De waardering of presentatie van posten van de jaarrekening;
- ▶ Zoals ze naar onze mening moeten worden gewaardeerd of gepresenteerd in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Controleverschillen

Ongecorrigeerde controleverschillen

Wij hebben de ongecorrigeerde controleverschillen met het college van Gedeputeerde Staten besproken. Wij zijn van mening dat alle verschillen door het management zouden moeten worden aangepast.

De ongecorrigeerde controleverschillen zien volledig toe op financiële rechtmatigheidsfouten. Deze kunnen gezien hun aard niet worden gecorrigeerd door het management.

Wij kunnen ons echter vinden in het standpunt van het management om deze niet aan te passen, gezien deze bedragen niet van materieel belang zijn voor het getrouwe beeld van de jaarrekening of niet gecorrigeerd kunnen worden (in het geval van financiële rechtmatigheidsfouten). De overwogen kwalitatieve factoren zijn:

- ▶ het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- ▶ het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- ▶ het effect op significante toelichtingen, individuele items, sub totaal of totaal in de jaarrekening.

Beschrijving van het ongecorrigeerde controleverschil	Bedrag	Effect van deze bevinding op de evaluatie van de interne beheersomgeving
Turnaround effect dubbele lastneming subsidies in boekjaar 2020	€ 641.000 (voor mutaties reserves)	Voor een nadere toelichting op onze geconstateerde bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot deze bevinding verwijzen wij naar pagina 12 van dit verslag.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke
ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Wij zijn onafhankelijk

Onafhankelijkheid van onze klanten is één van de fundamenten in ons beroep. Wij monitoren voortdurend dat wij voldoen aan de onafhankelijkheidseisen die op ons van toepassing zijn. Op basis hiervan bevestigen wij dat Ernst & Young Accountants LLP en de personen die deel uitmaken van het controleteam voldoen aan de geldende onafhankelijkheidseisen.

Dienstverlening

Wij hebben geen andere opdrachten verricht dan de controle van de jaarrekening 2021.

Financiële relaties

Financiële relaties kunnen betrekking hebben op relaties van EY als onderneming met provincie Zeeland, evenals relaties van individuen (persoonlijke onafhankelijkheid). Daarom voert EY werkzaamheden uit in Nederland en op onze buitenlandse locaties om vast te stellen of een covered person met betrekking tot provincie Zeeland of een EY-lidfirma verboden financiële regelingen heeft met provincie Zeeland. Er zijn geen bevindingen geconstateerd tijdens het boekjaar.

Andere onafhankelijkheidskwesties

Andere onafhankelijkheidskwesties kunnen bestaan uit:

- ▶ Zakelijke relaties
- ▶ Werkrelaties
- ▶ Andere persoonlijke relaties
- ▶ Geschenken en gastvrijheid
- ▶ Juridische procedures

Wij zijn niet op de hoogte van dergelijke kwesties die redelijkerwijs van invloed geacht kunnen worden te zijn op onze onafhankelijkheid met betrekking tot provincie Zeeland.

Gebruik van niet-EY-accountants en -specialisten

Wij hebben bij de uitvoering van onze wettelijke controle geen gebruik gemaakt van specialisten buiten het controleteam.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke
ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van de provincie Zeeland hebben wij vastgesteld dat:

- ▶ de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en de paragraaf Verbonden partijen;
- ▶ geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen die indicaties geven voor fraude;
- ▶ geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Naleving notitie verbonden partijen commissie BBV

In oktober 2016 heeft de commissie BBV haar notitie inzake verbonden partijen herzien. In deze notitie gaat de commissie BBV onder meer in op de definitie van verbonden partijen, de begrotings- en verslaggevingsvoorschriften voor verbonden partijen, rechtmatigheid en bestuur en toezicht.

Op grond van deze verslaggevingsvoorschriften dient in de paragraaf Verbonden partijen onder meer de (verwachte) omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar te worden opgenomen, alsmede de (verwachte) omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

In de paragraaf Verbonden partijen in de jaarrekening 2021 heeft de provincie Zeeland hiervoor – in lijn met de notitie verbonden partijen – voor diverse verbonden partijen een schatting opgenomen. Wij stellen echter vast dat in enkele gevallen geen schatting is opgenomen. Wij adviseren het College om in de volgende jaarstukken deze schatting bij alle verbonden partijen op te nemen.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, die informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2021 is gevoerd.

Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de resterend beschikbare weerstandscapaciteit over de afgelopen jaren:

Weerstandsvermogen (bedragen x € miljoen)	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2020	Jaarverslag 2019
Beschikbare capaciteit (A)	40,9	33,5	31,6
Benodigde capaciteit (B)	5,5	5,1	6,9
Ratio weerstandsvermogen	7,4	6,6	4,6
Weerstandsvermogen (A-B)	35,4	28,4	24,7

De ratio tussen de beschikbaar en benodigde weerstandscapaciteit bedraagt ultimo 2021 7,4. Hiermee kwalificeert de ratio (op basis van de interne nota weerstandsvermogen en risicobeheersing) als uitstekend (vorig jaar: uitstekend). De toename van dit ratio wordt onder andere verklaard door de stijging van de omvang van de algemene reserve.

Voor onze beoordeling van de kwaliteit van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing verwijzen we naar pagina 24 van dit verslag.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Maatschappelijke ontwikkelingen: de rol van de accountant en het publiek belang, inclusief onze uitgebreide controleverklaring voor fraude en continuïteit

Eerder hebben wij al aan u gecommuniceerd over dit onderwerp, en de relevantie ervan voor uw provincie. In lijn met ons controleplan hebben wij onder andere toelichting gegeven op de opvolging van het onderwerp fraude in onze controle. Over dit onderwerp hebben wij u op 1 april 2022 tevens een informatie expert-sessie aangeboden.

Wij zien het ook als onze maatschappelijke plicht om u over bredere ontwikkelingen te blijven informeren. Daarom brengen wij graag in een notendop wederom een aantal in het oog springende ontwikkelingen onder de aandacht.

Aandacht voor Environmental, Social & Governance (ESG)

Een concreet voorbeeld betreft de uitgebreide duurzaamheidsgerelateerde rapportageverplichtingen (voor grote Nederlandse BV's en NV's op basis de groottecriteria zoals opgenomen in het Burgerlijk Wetboek) onder de Corporate Sustainability Reporting Directive vanaf boekjaar 2023, met bijbehorende verplichte assurance. Deze wetgeving is niet verplicht gesteld voor overheden. Desondanks adviseren wij u als provincie hierin een voortrekkersrol te nemen. Wij informeren u hier graag nader over.

Uitbreiding controleverklaring voor fraude en continuïteit

Fraude en continuïteit zijn onderwerpen die in het maatschappelijk verkeer de afgelopen tijd meer aandacht hebben gehad. In navolging daarop heeft de Koninklijke Nationale Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) in december 2021 wijzigingen in controlestandaard 700 met betrekking tot de verplichte rapportering over continuïteit en fraude in de controleverklaring goedgekeurd.

Deze uitgebreide rapportering is verplicht vanaf verslagjaar 2022. Wij hebben deze nieuwe regelgeving reeds toegepast in onze verklaring bij de jaarrekening 2021 en rapporteren daarin over de onderkende risico's voor fraude en continuïteit en hoe wij daaraan in de controle opvolging hebben gegeven.

Voor verdere informatie over de uitgebreidere rapportage in de controleverklaring verwijzen wij naar de brochure "Verplichte rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring bij de jaarrekening - wat betekent dit voor u als klant" van de Koninklijke Nationale Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en naar de "Continuïteitsgids" van de NBA.

Kwartiermakers en minister van Financiën

In navolging op wat wij eerder meldden wordt naar verwachting begin 2022 een definitieve set Audit Quality Indicators voorgesteld. Tevens is onderzoek gepubliceerd waarin invoeren van joint audits wordt afgeraden. De Monitoring Commissie Corporate Governance overweegt nog of een "Verklaring omtrent Risicobeheersing" van het management gevraagd zal worden en of de reikwijdte van de Code wordt aangepast.

In algemene zin blijft gelden dat van bestuurders en interne toezichhouders (en van accountants) verdergaande aandacht voor risicobeheersing en transparantie worden verwacht.

Wij blijven de ontwikkelingen volgen en zullen u blijven informeren over de impact daarvan. Wij treden indien gewenst ook graag verder met u in contact.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

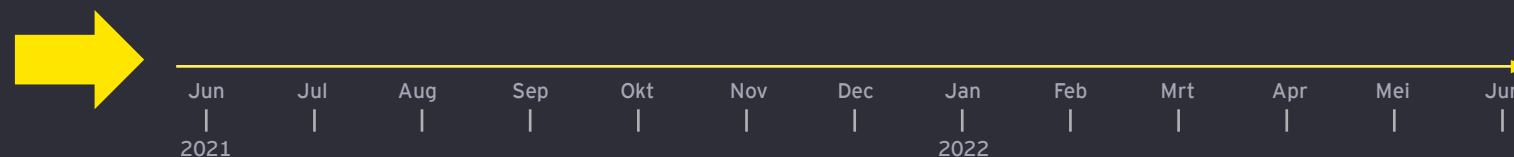
Maatschappelijke
ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Communicatie met de auditcommissie en het management

Gedurende het jaar hebben wij de volgende besprekingen gehad met (een afvaardiging van) het directiebestuur (DB), Gedeputeerde Staten (GS) en de Audit Commissie (AC):

- ▶ 29 september 2021 (DB): tijdens deze bespreking is de controleaanpak en managementletter doorgenomen.
- ▶ 4 oktober 2021 (GS): tijdens deze bespreking is de controleaanpak en managementletter doorgenomen.
- ▶ 21 oktober 2021 (AC): tijdens deze bespreking is de controleaanpak en managementletter doorgenomen.
- ▶ 14 april 2022 (DB): tijdens deze bespreking is het accountantsverslag doorgenomen.
- ▶ 19 april 2022 (GS): tijdens deze bespreking is het accountantsverslag doorgenomen.
- ▶ 9 juni 2022 (AC): tijdens deze bespreking zal het accountantsverslag doorgenomen worden.

Naast deze contactmomenten hebben wij gedurende het gehele controleproces (augustus 2021 tot en met april 2022) intensief contact gehad met de ambtelijke organisatie van de provincie Zeeland.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Verplichte communicatie (EU verordening 537/2014)

Onderwerp	Onze opmerkingen
Verklaring van onafhankelijkheid	Zie bijlage Onafhankelijkheid.
Belangrijkste bij de controle betrokken controle partners	Zie bijlage Onafhankelijkheid.
Gebruikmaken andere accountants en/of externe deskundigen	Zie bijlage Onafhankelijkheid.
Communicatie	Zie bijlage Communicatie.
Controleaanpak, timing van de controle, geïdentificeerde risico's en eventuele wijzigingen hierin	Onze controleaanpak, timing van de controle en geïdentificeerde risico's zijn consistent met hetgeen in de managementletter (d.d. 5 oktober 2021) is gecommuniceerd
Controleaanpak balans- en exploitatieposten	We hebben conform voorgaand jaar een gegevensgerichte aanpak gehanteerd voor alle balans en exploitatieposten.
Materialiteit	Zie bijlage Controleverschillen.
Toelichting en documentatie	Door het bestuur zijn ons alle vereiste toelichtingen en documenten verstrekt.
Relevante zaken voor onze beoordeling van afweging van het college van Gedeputeerde Staten of de provincie de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op kan vangen	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen serieuze bedreiging geïdentificeerd van de mogelijkheid van de provincie om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Wij verwijzen naar de bijlage 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' voor een nadere toelichting.
Eventuele significante tekortkomingen in het interne financiële controlesysteem	Wij hebben geen significante tekortkomingen in het interne financiële controlesysteem geconstateerd.
Niet-naleving of vermoedelijke niet-naleving van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen	Wij hebben geen niet-naleving van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen geconstateerd, anders dan reeds in dit verslag toegelicht als zijnde financiële rechtmatigheidsfouten).

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Verplichte communicatie (EU verordening 537/2014)

Onderwerp	Onze opmerkingen
Significante kwesties, zoals besproken met het management, met betrekking tot onze benoeming of continuering	Geen.
Significante moeilijkheden die tijdens de wettelijke controle zijn ondervonden, significante kwesties die voortvloeien uit de wettelijke controle en die zijn besproken, of waarover is gecorrespondeerd, met het management; en andere kwesties die voortvloeien uit de wettelijke controle en die, naar het professionele oordeel van de auditor, van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslagleggingsproces	Geen.
Significante problemen in de omgang met het management tijdens de controle	Geen.
Significante verslaggevingsrichtlijnen, inclusief kwalitatieve aspecten en onze beoordeling van toelichtingen door het management	Naar onze mening zijn de verslaggevingsrichtlijnen acceptabel en consistent toegepast. Tevens zijn de transacties in de juiste periode verantwoord en op juiste wijze toegelicht.
Zijn materiële alternatieven voor in verslaggevingsrichtlijnen besproken met het management	Geen.
Significante schattingen, inclusief onze conclusie over de redelijkheid	Wij hebben geen bevindingen te rapporteren.
Significante ongebruikelijke transacties	Op basis van onze controle hebben wij geen significante ongebruikelijke transacties geïdentificeerd, welke zich buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van de provincie Zeeland bevinden.
Complexe zaken waarvoor consultatie buiten het controleteam nodig is	Wij hebben de volgende zaken met ons bureau vaktechniek geconsulteerd: <ul style="list-style-type: none"> ▶ Verwerking van de renteswap in de jaarrekening 2021.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke
ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Verplichte communicatie

Onderwerp	Onze opmerkingen
Gecorrigeerde onjuistheden/afwijkingen met betrekking tot rekeningen en openbaarmakingen	Zie bijlage Controleverschillen.
Niet gecorrigeerde onjuistheden/afwijkingen met betrekking tot rekeningen en openbaarmakingen die door het management als immaterieel worden beschouwd	Zie bijlage Controleverschillen.
Fraude en niet-naleven van de wet- en regelgeving	Wij hebben geen indicaties op fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving geconstateerd, anders dan reeds in dit verslag toegelicht als zijn.
Voorafgaande goedkeuring van diensten door de Auditcommissie	Geen.
Overige belangrijke observaties	Geen.
Schriftelijke bevestiging van het college van Gedeputeerde Staten	Wij hebben het college van Gedeputeerde Staten gevraagd om een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (letter of representation). Deze hebben wij op 21 april 2022 ontvangen. Er zijn geen aanvullingen opgenomen ten opzichte van de standaardtekst.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa bijlage

Bijlage: Verplichte communicatie

De verantwoordelijkheden van de accountant

Verantwoordelijkheden ten aanzien van de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening voor 2021 van provincie Zeeland gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving, zijnde het BBV. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de jaarrekening te verstrekken.

Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het "Protocol accountantscontrole 2021-2025" dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 november 2021 en de Regeling Wet normering topinkomens (WNT) 2021.

De aard van onze opdracht is nader uiteengezet in onze opdrachtbevestiging (d.d. 6 september 2021). Het tijdspad van onze werkzaamheden is opgenomen in onze managementletter (d.d. 5 oktober 2021).

Provincie Zeeland heeft volledige medewerking verleend en heeft ons alle gevraagde toelichtingen en documenten verstrekt.

Verantwoordelijkheden ten aanzien van fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en het naleven van wet- en regelgeving (hierna onregelmatigheden) berust zowel bij Provinciale Staten als bij het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland. Het is van belang dat het college van Gedeputeerde Staten, onder toezicht van Provinciale Staten, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude en onregelmatigheden. Hierdoor kunnen de gelegenheden tot het plegen van fraude en onregelmatigheden afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude en onregelmatigheden te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten, fraude (Standaard 240) of non-compliance (Standaard 250) bevat. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt. Zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 en 250 vereiste werkzaamheden, zoals het identificeren van risico's, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude. Het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

Bijlage: SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2021 voorgescreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgescreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2022 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2021	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro	Toelichting fout/onzekerheid
C13	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Geen	-	Niet van toepassing
C26	Culturele voorzieningen provincies (tranche 1+2)	Geen	-	Niet van toepassing
C41	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	Geen	-	Niet van toepassing
C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	Geen	-	Niet van toepassing
C52	Pakket 'Wind in de zeilen': Fiche 1K Ontvlechten Evides en PZEM	Geen	-	Niet van toepassing
C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	Geen	-	Niet van toepassing
C99	Verzameluitkering BZK	Geen	-	Niet van toepassing
D13	Regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Geen	-	Niet van toepassing
E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Geen	-	Niet van toepassing (1)
E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Geen	-	Niet van toepassing
E12	Regeling specifieke uitkering N-wegen	Geen	-	Niet van toepassing
E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020 - 2023	Geen	-	Niet van toepassing
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Geen	-	Niet van toepassing

(1): De provincie Zeeland heeft in overeenstemming met het 'Addendum bij invulwijzer - E1: Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2020' d.d. 22 januari 2021 de indicatoren voor deze specifieke uitkering in de SiSa-bijlage om concurrentiegevoelige redenen enkel totaaltellingen van de concessies ingevuld. De provincie dient de gegevens per concessie in overeenstemming met de in het addendum opgenomen procedure separaat aan te leveren bij het CBS en IenW

INHOUD

Home

Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Overige ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

Bijlage: SiSa-bijlage

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2021	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro	Toelichting fout/onzekerheid
E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Geen	-	Niet van toepassing
E52	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021	Geen	-	Niet van toepassing (2)
E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Geen	-	Niet van toepassing
E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Geen	-	Niet van toepassing
E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Geen	-	Niet van toepassing
E80	Onderzoek PFAS Westerschelde	Geen	-	Niet van toepassing
F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals	Geen	-	Niet van toepassing
F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Geen	-	Niet van toepassing
F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Geen	-	Niet van toepassing
L5B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	Geen	-	Niet van toepassing
L8	Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden	Geen	-	Niet van toepassing
L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma natuur	Geen	-	Niet van toepassing

(2): Wij merken op dat de provincie Zeeland voor de verantwoording van deze specifieke uitkering afhankelijk is van te ontvangen verantwoordingsinformatie van derden, zijnde het OV-bedrijf. Omdat de provincie Zeeland de verantwoordingsinformatie over 2021 nog niet heeft ontvangen, heeft de provincie in lijn met de gepubliceerde Q&A 2020 van het ministerie van BZK (d.d. 29 maart 2021) bij diverse bestedingsindicatoren een bedrag van nihil ingevuld, daar eindverantwoording in 2022 zal plaatsvinden.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: goedkeurend

Strekking controleverklaring getrouwheid: goedkeurend